

RUSKOVČAŇE IŠČE HUTORIA

Zozbieral a upravil: Teodor Serbinčik

Spolupracovali: Mgr. Erika Kozáková
Jaroslav Štefanko

Čom se ľudze haňbia za toto co znaju.
Čom se ňehaňbia za toto co ňeznaju?

Ket me dakedi začinali chodzic do školi ta meše mušeli naučic „hovorit“. Ňebars nam to išlo. Vefo raz me mušeli pres prestavku kľečec namesto toho, žebi me še na dvore bavili na vibehuni, babu abo na vimenovaňe štatov. Pritrafilo še i take, že pan učiteľ nam dal pinicir do ruki a rozkazal priňesc paličku z orgonofaju až už bul vibrask. Dakedi, ket me už znali, že budze vibrask a budzeme nacahnuti na loukuš ta me sebe na ric pod nohavki položili tejki. To sce maľi čuc jak to pukalo. Bulo to češko, aľe me to prežili a naučili me še po Sloveňski. A teras vi mladi še učce po našomu i ket pukac Ňebudze, bo učiteľ Ňeska na dzecko aňi krivo popatrec Ňemože.

A

atlaska – lesklá hodv. šatka /arabšt./
asentirka – vojenský odvod brancov
arenda – nájom /lat./
alov – pod' /dole, preč/
agac – agát

B

be'ar – huncút, lapaj
brička – ľahký voz na prepravu osôb a tovaru /ľahaný koňmi/
baránkovi gerok – napodobenina perziánu /karakul
blancari – drobné ozdobné pliešky na konskom postroji
blind – ísť niekam naslepo, naneisto
brokát – hodvábná tkanina so žakarovým vzorom
blomba – plomba /zubná, úradná pečať/
bireš – bývalý poľnohospodársky robotník na veľkostatku
bifľovac še – mechanicky sa učiť
bosorka – ženská bytosť schopná čarovať
buksa – plechová škatuľa na úschovu cenných vecí
belendrik – pelendrek, druh cukrovinky s anízovou príchuťou
bula mi pri hudakoch – bola som na zábave
bujačoveň – mašťaľ, kde chovali obecných býkov, neskôr po rek. kult. Dom
barchet – tkanina z bavlny česaná na rubovej strane
benderovec – člen ukrajinskej kontrarev. armády /po 2. sv. vojne/
brizolit – škrabaná omietka na fasády domov
buketa – kytica
bľuvac – vracat', dáviť
betlehemci a gubaše – vianoční vinšovníci
bul mi še popatrec – bol som sa pozrieť
be'arstvo – huncútstvo, stváranie kadečoho
bľuska – ženský vrchný odev z ľahkého materiálu
bordeľ – neporiadok, chaos
befeľ – rozkaz
brouza – sóda bikarbóna
buben – trúba na pečenie /klasická, elektr., plyn./
biciglišta – cyklista
baretko – okrúhla vlnená, resp. bavlnená čiapka bez štítka
bandurčina – zemiaková vňať
brižok – menší kopec
bistricka šľivka – šľivka semenáč /kôstka sa oddeľuje/ použ. na lekvár
bombardak – bombardovacie lietadlo
bordovi – tmavočervený
bimbov – hlupák /nadávka/
bratňak – bratranec
buržuľ – boháč

C

cicki – prsia
cukraš – cukrár
ciment – cement
cahac še – plazit' sa /dieťa po zemi/
ceče – tečie /voda/
calovac – podelit' /peniaze/, platit'
cinter – cintorín
cigán – príslušník etnika pôvodom z prednej Indie
cukrovka – cukrová repa
cetka – matkina sestra
cindirborka – nevkusne oblečená žena /posmešne/
caluj ho ric – poľub mu zadok /nežičlivé pranie/

Č

čepčak – starý rozheganý bicykel
čerstvi – niekoľkodňový tvrdý chlieb /staré
čerstvi – svieži
čokolada – čokoláda
červeňovka – slivka červená/ srdcovka u nás málo pestovaná
čekac – čakať, očakávať
čaučak – na plátky nastrúhané uhorky s cibuľou, soľou a octom uložené do fliaš
/kyslé/
čakov – vojenská čiapka /staršie/
čabes – šabes židovská sobota, ale aj pracovné voľno
čačani – pekný, krásny /detsky/
čardáš – ľudový párový tanec rýchleho tempa

D, Ď, DZ, DŽ

driľac – tlačiť, tisnúť
dzecko – dieťa
dzivče – dievča
dzedo – dedo, starý otec
dzivi oves – ovos hluchý /burina/
dostaneš belndrik – nedostaneš nič /deti/
dzivi koň – kobyľka, saranče, ale aj nadávka
dzveri – dvere
dzira, dzírka – diera, dierka
dzejdzeš – kam ideš?
dosc – dosť, stačí
ďordina – záhradný kvet georgina
daj še vipchac – nesúhlasné gesto, veto, odpor
dedovka – materská škola
drevotňa – šopa na uskladnenie palivového dreva s klátom na rúbanie dreva
džad – chudák, žobrák /aj nadávka/
doteras – doposiaľ, dodnes
družba – mládenec, člen svadobného sprievodu ženícha
družička – dievčina, členka svadobného sprievodu nevesty
dodžeška – dodnes
doluznački ľehnuc – ľahnúť si na brucho
dzivina, dzive – nechutne pripravené jedlo /nemastné, neslané, nekor./
denatural – chem. zámerne znehodnotený lieh
dereš – lavica na trest bitím /veľmi staré/
dekeľ – veko, poklop, vrchnák
dumac – myslieť
dederonka – košeľa z dederónu /polyamidové vlákno/
durianka – slivka semenný podpník /u nás lekvár/ kôstka sa neoddeľuje

dzivočka – dievčina
dzivčatko – dievčatko
drapačka – prútková brezová metla
džmuric – žmúriť
duc – fúkať
drankac – ľútosťivo pýtať
doobedu – dopoludnia
doznac še – dozvedieť sa

E

eparchija – obvod biskupa gr. kat. cirkvi
esencia – koncent. výťažok príjemnej vône a chuti

F

fotografija - fotografický obrázok
fotel – čalúnené kreslo
fóri, robi fóri – vytáča sa, vykrúca sa
falš – nečakane sa meniaci smer lopty
fajermur – múr v podkroví v tzv. vinkeľ – domoch /gazd. usadl./
falc – záhyb /plech. strecha/
fiškus – prefíkaný človek
fajirka – dievča, žena, ktorej dvoríme
fajter – slobodník /najnižšia voj. hodnosť/
frizúra – upravené vlasy
front – bojové pásmo
furmanka – vozenie nákladov so záprahom
fušer – zlý odborník
fabrika – továreň
fajne – dobre
faldy – naskladané záhyby /ženské sukne/
fešak – frajer, elegantný človek
fraj – zvyč. ísť na zálety
fúra – náklad na voze, vozový záprah, ale aj veľké množstvo
fuška – výkon povolania popri riadnom zamestnaní
fasovac – dostať, brať, ale aj dostať bitku
falat – veľa, veľký kus /chleba/
finom – dobre
fuksija – ozdobný izbový kvet /pôvod Mexiko/, zvončeky
fač – obväz
farizej – pokrytec, svätušká /hebr./
fazona – tvar, vzor, model, strih
futro – podšívka saka
fig'lovac – žartovať, špásovať

G

gumaki – gumené čižmy
gubi – veľmi jemná srst' /psy, mačky/
galanterija – predajňa drobného ozdobného tovaru
gauč – druh pohovky
gáža – pevný plat, zvyč. pri vojsku
glancovac – leštiť
gaval'ir – gavalier, veľkodušný človek, milenec
gunár – samec husi
gubaše – betlehemci /Vianoce/
geroj – hrdina /rus./

H

harsc – hrst'
hamovčak – silná reťaz používaná na brzdenie kolies konského voza
hruba žena – tehotná žena
hubki – malé viazaničky prosa resp. ciroku použité na výrobu metiel
/3ks – 1 metla/
hnojovka – močovka
hajde – no pod'
hrabačka – koňmi ťahané zariadenie na zhrabovanie sena a slamy
hombikalka – hojdačka
honi – role, polia
hucul' – plemeno horského koňa
hudaci – zvyčajne cigánska kapela
hoľinderka – plemeno sliepky s neopereným krkom a hlavou
helma – prilba
honor – česť, pocta
hosanna – sláva /nábož./
het – preč
hirmi – hrmí
horeznački lehnuc – ľahnúť si na chrbát
horb – hrb
horbati – hrbatý
hapták – postoj v pozore
hoscec – ekzém

CH

choč chtori – ktorýkoľvek
Christos voskres – Kristus vstal zmŕtvych /kresť.pozdrav/
Christos raždajetsja – Narodil sa Kristus /kresť. pozdrav starosl./
cherubín – anjelská bytosť /nábož./
choľera – nákazlivá črevná choroba
chuligan – fičúr, povaľač, výtržník
chľipac – jesť polievku
chasnovac – užívať, používať
chrobačni – červivý
chrobak – červ, hmyz
chifac še – zohnúť, zohýbať sa

I

inštrumenti – nástroje, pomôcky, ale aj hud. nástroje
ihľica – na pletenie svetrov
izabela – druh stolov. hrozna pest. pri domoch aj u nás
ikonostas – stena s ikonami v cerkvi /gréckokat. i pravosl./ oddeľujúca oltáru
časť od časti pre veriach

J

ješeň – jaseň /strom
ješeň – ročné obdobie
jalovi – neplodný, neúrodný
jalč – tesár
judáš – Kristov apoštol, zapredanec /zradca aj nadávka/
jašlički – zobrazenie Kristovho narodenia v maštali

K

kantor – učiteľ, ale aj spevák v cirkvi
kivačka – motocykel Jawa /povojnové obd./
kaľvin – príslušník ref. evanjelickej cirkvi
kant – hrana
karambol – zrážka vozidiel
karburator – tech. zariadenie motora
koštrab – 3-žrdový sušiak ďatel. lucerky, trávy
kišasonka – slečna, slečinka /v obci farárova dcéra/
kiflík – rožok, pečivo
kormacac še – váľať sa po zemi /na Vianoce na slame/
kordufac – tlačiť niečo gufaté, okrúhle
košuľa – košeľa
kipovac – samočinne vyklápacie vozidlo /vlečka/
kresni, kresna – krstní rodičia
kresačka – malá tesárska sekerka
katikis – učebnica náboženstva vo forme otázok a odpovedí
kľamka – kľučka na dverách
komišňák – chlieb, nedopečený, kyslý
kalafoňija – kolofónia, sklovitá rafinovaná živica
krupón – najhrubšia časť bravčovej kože
kulak – dedinský boháč
kuňhou – pelech
kunčaft – zákazník, klient
kuker – ďalekohľad /nem./
kuoka – kvočka
kuciki – infekčný opar úst
karika – obruč, krúžok /aj nadávka/
komuška – niekomu
krišic – kriesiť
kidnuc – kvapnúť
kučec – byť v podrepe
karam – ohradený priestor pri maštali /letný výbeh dob./
karac še – trápiť sa
kochac še – tešiť sa
koľa – predavačka na trhu, ale aj nadávka nadutej žene
kolba – pažba pušky
koma – kmotor
komotný – pohodlný, nenútený /lat./
kortešačka – volebná agitácia /špan./ veľmi staré
klubo – kĺb
kľipkac – žmúriť očami
kuraric – bradavica
kriscepaňe – bedákanie, počudovanie sa
kanadki – druh korčulí na hokej
kvaric – maškrtiť
karbi – ozubenie /koleso/
kombinačka – kosačka ťahaná koňmi
konzum – predajňa spotrebného družstva
korheľ – pijan, ožran
kraksňa – starý opotrebovaný stroj /aj nadávka žene/
krepjovi papir – krep, jemne zvrásnený papier

krištil – zariadenie na vstrekovanie tekutín do konečníka
krištal – kryštálový cukor /gréčt./
kšeft – neseriózný obchod
kuča – chatrč, malý dom /srb./
kvit – sme vyrovnaní
kadilo – kadidlo /ukr./
kušičko – málilinko, akomak
kľišči – kliešte
kijanka – z dreva upravené pučidlo s väčšou hlavickou na gniavenie zemiakov
pre dobytok
kyjak – palica pastiera dobytky

L, Ľ

lacet – lesklá hodvábná niť na ozdobu krojov /franc./
ľenča – znamienko krásy na tvári
láger – tábor /koncentračný/
luksovac – odstraňovať prach z niečoho, leštiť
litera – písmeno
lingar – ľachtikár, lajdák
lotač – záružlie močiarnie /žltý lúčny kvet/
lada – debna, truhlica
lapión – lampáš z farebného papiera /ozdoba/
liputa – človek malého vzrastu, zákrpok /nad./
liturgika – náuka o bohoslužobných obradoch vyučovaná na školách
lingroda – ringlota, veľká okrúhla slivka
ľeňoch – lenivec
lokec - lakeť
lavka – úzky mostík cez potok, riečku len pre peších chodcov
lavka – jednoduchá sedačka z dosák pre viacero osôb /lavička na priedomí
i v záhrade/
loj – parafín, ale aj tuk na hovädzom mäse
laba – veľká noha
ľigac – hltat'

M

merva – po zožatí obilia roztrúsená slama
majáles – študentské slávnosti s hudbou
marš – prac sa preč, zmizni
misionár – šíriteľ kresťanstva
mucic – vyrábať maslo zo smotany
mašľa – kravata
mašľa – farebná stuha vo vlasoch dievčat ako ozdoba kroja
malinovka – ovocný osviežujúci nápoj / sóda, sirup/
mezgerovac – dozber úrody /kukurica a pod./
móres – správanie sa
motorka – motorový vlak /šičovska motorka/
majir – veľkostatok, hospodárske budovy
malatný – slabý, vysilený, mdlý, unavený
máňija – vášnivá záľuba /Grécko/
marmalada – ovocný, sladený lekvár
mitalija – medaila
mišung – zmes, miešanina, ale aj chaos, mela

monterki – pracovný odev /nohavice a blúza/
mundur – úbor, rovnošata, uniforma /staršie/
mongomerák – dlhý voľný plášť impregnovaný /mrš. montgomery/
mores – mravy, správanie sa /lat./
MNV – Miestny národný výbor /správny úrad obce/
medovník – zákusok
misočka – malá misa
muf – rukávnik /obyč. kožuš./ nosili ho ženy v zime na ochranu rúk
pred mrazom
maširovac – pochodovať
močidlá – malé vodné plochy so stajatom vodou na namáčanie konopí
mládnik – výhonok, mladá ratolesť, prút

N, Ň

nohavky – nohavice
nahlobic – vsadiť násadu do rýľa, lopaty, hrablí
naparstok – náprstok /pri šití/
ňemehlo – ťulpas, babrák /nad./
ňepevni – nenormálny, psychicky narušený
naščadlo še – narodilo sa /teľa/
náručni – na pravej strane zapriahnutý /kôň/
naftalín – prostriedok proti moliam
noutaruš – notár
ňezdichaj teľo – nelež, nespi, neleňoš toľko
ňevesta – mladá vydatá žena
ňiščec – hynúť, zanikať
ňeščešľivi – nešťastný
nakrucic huľki – pripraviť plnený kapustný list
naveru – spolužitie muža a ženy bez sobáša /žijú naveru/

O

ostavajce zdravi – zostaňte zdraví /pozdrav pri rozlúčke z domu/
ofera – dobrovoľný, zvyč. peňažný dar
okul'ari – okuliare
ořina – účes s vlasmi vpredu krátko prestrihnutými a sčesanými na čelo
oltár – bohoslužobný stôl v cirkvi
ornament – plošný, kreslený, plastický ozdobný doplnok na keramike i textile
odprava – náboženský obrad v cirkvi
otrořina – omrvinka
odbula jak kobula tanec – konštatovanie o lajdácky vykonanej práci
ocec – otec
ohľedi – vohľady /návšteva mládenca v dome dievčaťa, o ktoré sa uchádza/
ofačovac – obviazať obväzom
okruhľanka – slivka domáca, kraj, odroda /semenný podpník/
obšikal še oblak – orosilo sa okno
odpendžené – oduté ústa
odkladačka – kosačka obilia ťahaná koňmi, ktorá obilie ukladala do hrstí

P

poc hev – pod' sem
poc hetka – pod' preč
pridac še – byť potrebný
palačinti – palacinky
popper – mleté čierne korenie
pastelka – farebná ceruzka

perón – nástupište na železničnej stanici
podbita pasuľa – fazuľová polievka na kyslo /hust. smot./
perši – prsia
podpazuchu – podpazušie
pisanka – zošit
pisanka – maľované veľkonočné vajíčko
porisko – drevený prút biča na poháňanie koní
pukanki – pukance z kukurice
pevni – silný, mocný
poobedze – popoludní
pres – lis
putika – podradná krčma
poddžubovac – podpichovať
pohaňic – potupiť
podrucic – podhodiť
pokeľ – pokiaľ
parobok – mládenec
proste platno – jednoduché doma tkané konopné plátno /nie dreflich/
pirňica – vysušená byľa, korene pýru plazivého /zvyč. na poli/
pľac – voľné priestranstvo, voľné miesto
puklo mu šerco – dostal infarkt
projic še – ohrievať sa nad horúcou parou /ako sauna/
projic – konzervovať dymom nad vatrou kus dreva /kyjak/
patrontaška – kožená taštička na náboje nosená na opasku
pokakani – pošpinený /dieťa v plienkach/
prídani – prenos veňa nevesty do domu ženícha
pripaľeni – prihorený
pohužvac – pokrčiť
pokrivka – vrchnák na hrniec
piščok – špeciálny otvor na demižóne, kadiaľ sa pila voda
prespanica – slobodná matka
pres – bez, cez
povni harčičok kaveju – plný hrnček kávy
povnina – plnka v pečenom kurčati i v bravčovom bôčiku
patenta – mechanická spinka
pľeban – farár /staré/
prófus – namyslený človek, nadutec
posceľ – posteľ
posceľic – upraviť posteľ
posceľic – upraviť stojisko dobytky v maštalni slamou
pasuľanka – vňať fazule po zbere
perák – motocykel Jawa /Janeček – Wanderer, zač. výroby 1939/
pirščík – malá vyrážka
pravota – súdny spor
perši – prvý
pac – odvar zo zeleniny, korenia a soli na konzerv. mäsa
ponahľac še – náhliť sa
palačinti – palacinky
pretolkovac – prečítať a vysvetliť
porajic – poradiť
patika – lekárneň
pošpocic še – potknúť sa
pariťa – prak, gumipuška
pľuskac – šplechotať vodu
pľasnuc – ťľapnúť, no aj dať facku
podpazuchu – pod ramenom
pendžic – rýchlo utekať
poľehota – uľahčenie, zľahčenie
priblukac še – pričleniť sa, pridať sa k nejakej skupine /osoby ale aj zvieratá/
počenčovac – vymeniť, zameniť
pozdravkac – pozdraviť
patrec – pozeráť

R

roštovaňe – lešenie k stavbe, budove
redisovo pirko – pero s okrúhlou špičkou na rysovanie
riska – rezeň /bravč./
rumeňec – harmanček
rozšćipic – rozštiepiť
ringi – prstencový nástroj na zápästie /zbraň/
rajbac – ručne prať na rajbačke
regál – polica
riba – bravčové karé
rozdzuzgac – rozbiť, zničiť /auto/
rafinovani – prefíkaný, vypočítavý človek
rafinovani – cukor /čistený v cukrovare/
rešpekt – úcta, vážnosť
roksor – druh tyčovej ocele na stavebné účely
radľovac – upevniť, zviazať debnenie sokľa /drôtom/
reflektor – svetlomet
rekomando – doporučená zásielka
rovaš – revanš, odvrata, odplata
rigeľ – závara, zábrana
román – príslušník národa hovoriaceho románskymi jazykmi /nie rómskymi/
rošta – mriežka v peci
rovešníci – osoby približne rovnakého veku
raport – hlásenie
rošta – sito na osievanie /obilia a pod./
riňavi – kožná choroba zvierat /prašivina – kone, psy, mačky/, zanedbaná
hygiēna
rihľec – silno kašľať /somársky kašeľ/
rehotac še – hrozne, divo sa smiať /hurónsky smiech/
roztrenčirovac – rozbiť, zničiť
rezanki – rezance
račkovac – štvornožky liezť /dieťa/
razpjace – kríž s ukrižovaným Ježišom
rehotac – erdžať /kôň/
riňče – drobný drvený kameň používaný na úpravu ciest

S

sluti – menej zručný, nemotorný
skoba – háčik, hák na zavesenie niečoho
Sláva Isusu Christu – Buď pozdravený Ježiš Kristus /kresťanský pozdrav/
satanaš – čert, diabol /hebrej./
semiš – zamatová koža /semišové topánky/
stvora – tvor
sandali – ľahké letné remienkové topánky
sanitka – záchranka, auto na prevážanie chorých
scēna – stēna, múr
sveder – sveter
salónka – ozdobný cukrík na vianočný stromček
slabinger – slaboch /aj telesne/, nevyzná sa vo svojom odbore
souda – sódočka, sóda, uhličitan sodný
sporo – úsporne
spolok – obchod s potravinami
spolkarka – obchodníčka v obchode s potravinami
strešeňina – zmiešanina, obj. krmivo dobytky /slama a zelená tráva/
sucha chorosc – tuberkulóza, suchoty /lat./
sajtkā – privesný vozík k motocyklu
svaška – staršia žena poverená čepčením mladuchy
starša družka – vedie ženícha k oltáru
spľešňeti – plesnivý
skľínka – fľaša
skľínočka – fľaštička
sužovac – trápiť
studzeň – studňa
spľasnuc – vyfúčať /pneumatika, balónik/
skučkar – skupáň

salviš – jehovista, príslušník náboženskej sekty Svedkovia Jehovovi /hebr./
stoh – uložené zožaté obilie pripravené na mlátenie, resp. uložená vymlátená
slama
sarajevo – malý vrečkový nožík
sušid – sused
samovez – samoviazač /ťahajúci žací stroj/
sluchac – počúvať /byť poslušný/, ale aj počúvať zvuky

Š

šarhaňov – blatník na bicykli
šandar – policajt, strážnik
šor – rad, zástup
šafaric – najčastejšie použ. pri zlom gazdovaní
šougor – švagor
šviňďar – podvodník, klamár
šmikeň – vyhňa /obecný kováč/
šlendrijan – lajdák, neporiadny človek
šija – krk
štruks – pevná bavlnená, vlnená tkanina /použ. na nohavice/
štolverki – žuvacie cukríky
šlugovac – vdychovať dym do pľúc pri fajčení
šnek – závitový posúvač sypkého materiálu /mláčačka, obilie/
šminki – líčidla /divadlo/
šponovki – lyžiarske nohavice
štich – karty získané hráčom prebitím
štich – steh /staršie/
šantac – chodiť
šumienka – šumivý osviežujúci nápoj v prášku
šonvarka – solivarské ušľ. /odroda jablone / veľmi st. odr.
škrabac – šúpať, lúpať /zemiaky/
škoblic še – škriabe sa /pes, má blchy/
štajerák – ťažký ťažný kôň
špak, špačok – ohorok cigarety
šintír – huncút, bežár
šater – šiator, stan
šachta – krytý otvor do kanála
šichta – pracovná zmena
šalung – debnenie /staveb./
špacirovac še – prechádzať sa
štok – peračník
šizmatik – rozkolník v cirkvi
šacovac – ohodnocovať, oceňovať, prezeráť
šarkaň – drak, obluda, púšťaný vo vzduchu /jeseň, deti/
šikovac še – ponáhľať sa
šmirgel' papir – brúsený papier
šuster – obuvník
šuňac – prehrabávať sa v niečom
štof – látka na oblek – ancug
šalamacha – nemotorný, ťarbavý /najmä muž/
šarlak – šarlach /nákazlivá choroba/
štimovac – ladiť, súhlasiť

Š

ščipac – štiepiť /drevo/
ščipac – štípať /komár/
šmijac še – smiať sa
šerco – srdce
ščipaca paprika – pálivá paprika
šedzec – sedieť
ščerpnuc – zobrať smotanú z už vykysnutého mlieka

šňic še – snívať sa
šňic – sneť /hubová choroba plodín/ obilie
švičnik – svietnik
šlam – vápenný odpad v cukrovare pri výrobe cukru
štrechavi – rozstrapatený
šlepar – podval, okresané brvno pod koľajnice
šersc – srst'
šviži – svieži, ranný
šitko – sieťka /na okná/ ale aj cedidlo
štremená – strmene /súčasť konského sedla/
štvertovka – merica /stará dutá miera/
šlívčanka – rozmixované slivky pripravené na varenie lekváru
švicic še – leskúť sa

T

trošic – drobiť, mrviť /chlieb/
tavata – vazelína, polotuhé masivo otáč. častí ložísk
tarči – diskové alebo tanierové brány
turecki šál, tibetka – jemná šatovka z pravej tibetskej vlny s tureckými vzormi
tlumok – menší batoh, menšie vrece niečoho /zemiaky, obilie/
taki ši jak taliĵan – výčitka človeku, ktorý niečo nemôže pochopiť, niečomu nerozumie
taňir – tanier
treňirki – trenírky
traskoli še – krákori /sliepka/
tarakac – veľa hovoriť, tárať aj nezmysly, polopravdy /ženy/
tabla – kuchynská doska
terkeľica – alkohol z vinných výliskov
tričko – tielko
trimac – držať
túz – eso /kart./
tačka – fúrik, jednokolesový ručný vozík /poľ./
tlusti – tučný, tlstý
takoj – hneď
turecki med – polotuhá sladká zmes z cukru, zo škrobového sirupu, z vajec a orechov
talpa – podrážka /topánky/

U

ujco – matkin brat
UNRRA – OSN pre podporu vojnou postihnutých krajín /1943 – 1947/
šatstvo, potraviny aj kone
ucirák – uterák
už ci še chaučuri – už sa ti zíva
urbár – obecný majetok, jeho súpis /lat./ lesy
ujidac – dráždiť /psa/
ujidac še – provokovať

V

vipulic – vytreštiť oči, oduť ústa
vanebri – vojenské cvičenie, manévry
verbovac – brať mládencov za vojakov, verbunk
verklík – hrací nástroj /odpustový/
vinčovac – blahoželať, priať

valalska chiža – obecný dom pre kováča, pastiera, cerkovníka a ost. obyč. rob.
vjedno – spolu
veľhotni – vlhký
vičičiric – niečim sa chváliť, ukazovať navonok
viščiric – ukázať zuby, vypúliť oči
vipľaskac – vyfackať
viric – vyhrabať /dieru/
vikinožic – vyhubiť, zničiť /burinu/, vykántriť /hlodavce/
virajbac – vyprať
vadzic še – hádať sa

Z

zaporstok – záprdok, skazené vajce
zahlavok – podhlavník
zochabic – nechať
zamordovac – zabiť, zavraždiť
zatarakac še – zabudnúť sa, zahovoriť sa s niekým
zablukac še – zatúlať sa, stratiť sa
zakrestija – miestnosť v cerkvi, kde sú uložené bohoslužobné rúcha, veci,
miestnosť, kde sa zdržiava kňaz pred obradom
zoči – urieknutie /najmä u detí/ niekto im pobosoroval
zbačic – zbadať
zdechľar – lenivec, poval'ač /nadávka/
zošuvereni – scvrknutý
zakaľec – nedopečený chlieb
zahuľani – neprimerane naobliekaný /od hlavy po päty/
zatalabac – udupať, utlačiť zeminu
zbila me žima – dostal som zimnicu
zbiraňina – hnis
zorki – cigarety /balené 100ks/ pred 2.svet. vojnou
zlodejka – špec. zásuvka na odber elektriny, montovaná do visiacich lúčov,
lustrov
zdušeni – spotený
zlatá nitka – kukučina /burina v ďateline/

Ž

žalm – biblická oslavná báseň, spev
žgriť – odpad pri pražení masla
žebi ce porantalo – pranie niečoho zlého /trápenie/
žebi ce skaralo – pranie nejakého trestu /Boží hnev/
žeľezka – policajné putá
žimne – studené

dzešec – desať
dvacec – dvadsať
tricec – tridsať
štorecec – štyridsať
pejdzešat – päťdesiat
šejdzešat – šesťdesiat
šidzemdzešat – sedemdesiat
ošemdzešat – osemdesiat
dzevedzešat – deväťdesiat

dzevecmilijoniošemstošidzemdzešatšejscitišicpejcstošterececštiricaliadvacecjeden fileri

Kušičko z toho, jak to bulo dakedi.

Švižomu chlebu co še upik u domácim pecu v prikľece me še jak dzeci bars cešili. Bul zos pšeničnej i žitnej muki a chľebovoho kvasu. Mac nam dookola odkrala išče z ceploho chľeba, namascila zos šmaľcom, no a mi sebe na verch narezali cibufu. Ta vy znace co to bula za dobrota? Lem baba nam furt hutorela, žebi me ňejedľi veľo cibufi bo porušime hoscec. Baba išče dorucila, že ket na nas patri jak nam tot chľib zo šmaľcom a s cibufu smakuje, ta vona už z toho sita.

Koršovi na vodu, co še nošila žňiva na poľo buli z paľenej glini. Zo dnuka i z vonka buli gľejtovane žebi ňeprepušćali vodu. Buli koršovi šeljijaki. Taki kadzi še do ňich voda ľala ta tamac še i pilo. Aľe buli i taki co na ručkej kadzi še koršov trimal ta bul taki pišćok co še z ňoho pilo. U dachtorich koršovoch buli dnuka guľki abo kaminki a ket už vodi ňebulo ta kaminki dnuka šumňe čerkaľi. Ta to bulo znameňe, že chtoška mušić isc na vodu. No a chto? Ta tot najmladši co ma nohi jak sarňa.

Do mľina abo na jormark še chodzilo do Šičovec /do varoša/. A ket me jak dzeci sceli isc z ňima, ta ocec ňezabul pripomenuc, že tot co perširaz tam idze ta mušić na Verbovcu na mosce starej tlustej babe ric pobočćak. No a už bulo po viľecec. ňikomu še ňescelo dajakej starej bosorky bočćak ric. No a rodiče še cešili, bo tam bi z nami mali ľem balamuti.

Jak dzeci me chodzili do jednoho bačika, co ňemal dzeci obirac jabluka, šľivki i hrozno. Ket me obiraľi, ta bači nam furt hutoreľ „chlapci špivajce, špivajce naj tu budze vešelo“. No a mi špivali. Aľe ket von nam furt ľem toto hutoreľ, ta me buli zvedavi, že čom nam teľo hutori, žebi me špivali. Raz me še ho opitaľi. „Bači, ta čom nam teľo hutorice žebi me špivali?“ No bačik nam prezradzil. „Chlapci, ket budzecec furt špivac ta budzecec malo jesc a mňe ostaňe vecec hrozna abo jablku.“ Vi sebe teras dumace že bul skupi? No ta ňe. Von bul ľem veľki figľar. Von nam dal na koňec i dajakoho zaftu še napic. Ta to sce mali vidzec, jaki šor bul pred budarom.

DOVETOK:

Priznam še, že ket mi daval dokopi tot slovňik našoho hutoreňa, ta še mi zjavovaľi obrazki zo života. Bulo jich veľo. Vešeľe i smutne, aľe najkrajše su z chlapčejšćo života, može raz jich dam na papir. Raz še mi prišćilo, že ňedzeľu na večurňi mi bul u cerkvi bosić. No vtím čaše to bula i pravda. Aľe je i pravda, že taki „dobrodružni“ život ňešćajši dzeci ňemaju. Aľe mi bul z valala a znal mi i hutorec a ňigda mi še zato ňehaňbil.

No a dzekujem i mojím kunčaftom Eri, Jaro. Veľo mi pomohľi, naj jim Panbožćo z visokoho ňeba pomaha.

Slava Isusu Christu.